

GULDBORGSUND

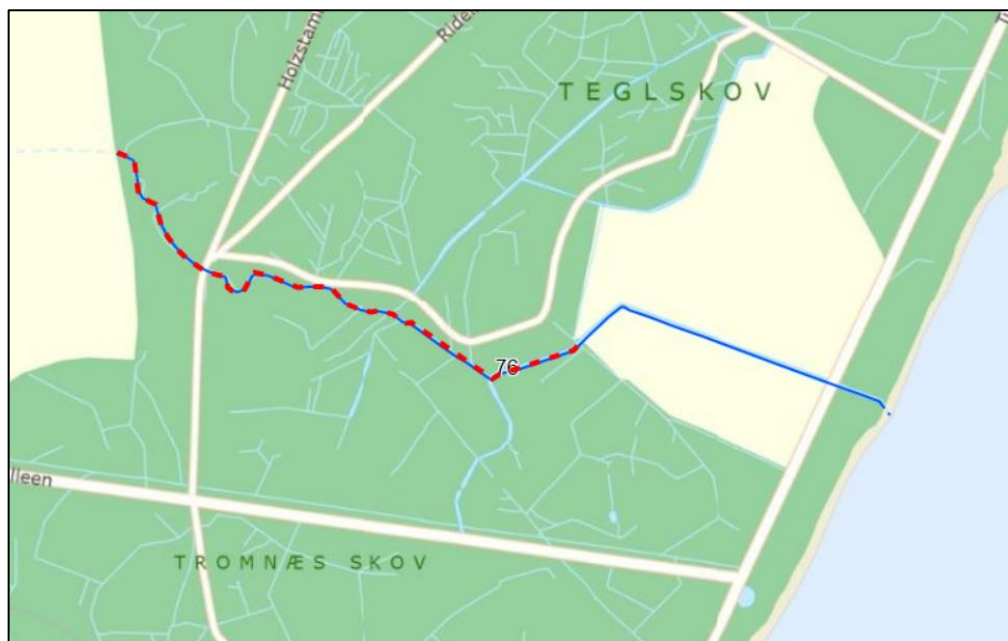
Rune Hylby
Roskildevej 581
Snekkerup
4174 Jystrup

27. APRIL 2023

HØRINGSBREV – FORBEDRING AF FYSISKE FORHOLD I KOMMUNEVANDLØB 76, ASKEHAVELØBET - UDLÆGNING AF GYDEGRUS, SKJULESTEN OG DØDT VED

Guldborgsund Kommune fremmer hermed projektet "Forbedring af fysiske forhold i kommunevandløbet 76, Askehaveløbet" og sender det i 4 ugers offentlig høring. Der er således mulighed for at komme med skriftlige kommentar til projektet til og med den 25. maj 2023.

Kommentar til reguleringsforslaget skal sendes til Guldborgsund Kommune via mailen vandloeb@guldborgsund.dk.

Billede 1: Oversigtskort over projektområdet

GULDBORGSUND KOMMUNE

CENTER FOR TEKNIK & MILJØ
NATUR & MILJØ
PARKVEJ 37
4800 NYKØBING F.
TLF +45 25182661
WWW.GULDBORGSUND.DK

SAGSNR. 23-013274

SAGSBEHANDLER:
LYNDSEY SAMANTHA CRAFT
LYSC@GULDBORGSUND.DK

CVR NR. 29 18 85 99

TELEFONTIDER
MAN – ONS KL. 9.00 – 15.00
TORS KL. 9.00 – 17.00
FRE KL. 9.00 – 12.00

Formål

Projektet har til formål at skabe yderligere miljøforbedringer for fisk og øvrige fauna, samt øge biodiversiteten i vandløbet, uden at afledningsevnen begrænses. Samtidig vil brinkerne sikres mod nedskridning med udlægning af kant- og skjulesten, samt dødt ved udlægges, således at ørredynglen kan finde skjul og føde. Ønsket er, at vandløbet forbedres yderligere, således at det kan fungere som opvækstvandløb for ørreder, med god økologisk tilstand.

Projektansøgningen er udarbejdet af *Lystfiskerforeningen for Nykøbing Falster og Omegn* og *Den Sjællandske Grusbande*.

Projektbeskrivelse

Projektet i Askehavenløbet omfatter udlægning af gydegrus, udlægning af større sten til brinksikring og fiskeskjul, samt udlægning af dødt ved til fiskeskjul.

Projektstrækningen forløber fra st. 5663 – st. 6460, hvor Askehavenløbet løber i Teglskoven, tilhørende Corselitze Gods, inden vandløbet har sin udmunding i Østersøen.

For nærmere beskrivelse af projektet, samt projektstrækningen, se den vedhæftede projektansøgning.

Udgifter til projektet

Udgifterne i forbindelse med projektet afholdes primært af Gruspuljen. Guldborgsund Kommune bidrager til projektet ved at stille maskiner til rådighed.

Ejendomsforhold

Projektstrækningen løber over en enkel matrikel (1e Korselitze Hgd., Sdr. Alslev), som ejes af Det Classenske Fideicommiss, Corselitze.

Tidsplan

Projektet ønskes gennemført sensommeren 2023.

Naturbeskyttelseslovens §3

Askehavenløbet er beskyttet jf. Naturbeskyttelseslovens¹ §3 og en ændring af den nuværende tilstand vil kræve en § 3-dispensation, som skal søges separat. Dispensationen er søgt den 11. april 2023.

Afgørelse om ikke VVM-pligt

Projekttypen er anført under punkt 10f på bilag 2 i VVM-bekendtgørelsen² - regulering af vandløb. Det kræves derfor, at der laves en VVM-screening (Vurdering af Virkningerne på Miljøet) af projektets omfang, hvor det vurderes om projektet kræver en større VVM-redegørelse.

Afgørelsen offentliggøres

Kommunens afgørelse om ikke VVM-pligt er offentliggjort på Guldborgsund Kommunes hjemmeside **den 27. april 2023.**

¹ LBK nr. 1392 af 04/10/2022: Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse

² LBK nr. 4 af 03/01/2023: Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Spørgsmål til projektet kan rettes til vandløbsmedarbejder Lyndsey Craft på telefon 25 18 26 61 eller via mailen lysc@guldborgsund.dk

Med venlig hilsen

Lyndsey Samantha Craft
Biolog/Vandløbsmedarbejder

Guldborgsund Kommune er underlagt Persondataforordningen. Vi skal derfor give dig en række oplysninger om vores behandling af personoplysninger og dine rettigheder som registreret. Du kan læse mere herom på www.guldborgsund.dk/oplysningspligten. I fysiske breve er indholdet vedlagt.

Ansøgning om udlægning af Gydesubstrat, sten til sikring af brink og skjul, samt dødt ved i Askehaveløbet, st. 5663-6460, i alt 797 meter.

Undertegnede skal hermed på vegne af Lystfiskeriforeningen for Nykøbing Falster og Omegn, og Den sjællandske Grusbande, ansøge om tilladelse til udlægning af gydesubstrat, sten til sikring af brink og skjul, samt dødt ved i Askehaveløbet, som har sit udløb i Østersøen på østsiden af Falster.

Askehaveløbet, 19. januar 2023

Vi ønsker at forbedre de fysiske forhold ved udlægning af gydesubstrat, samt sten og dødt ved på en nøje udvalgt strækning, hvor faldforholdene er gode, og hvor der, på baggrund af disse, ikke er nogle vandafledningsproblemer.

Lodsejer på strækningen er Det Classenske Fideicommis, der ejer godserne Corselitze herunder Næsgaard på Falster, samt Fuglsang og Priorskov på Lolland.

Projektets formål:

Formålet med dette projekt er at skabe yderligere miljøforbedringer for fisk og øvrige fauna i vandløbet, samt øget biodiversitet uden at vandafledningsevnen berøres væsentligt, da den nøje udvalgte strækning har et godt fald.

Samtidig vil vi sikre brinkerne mod nedskridning med udlægning af kant- og skjulesten, samt udlægge dødt ved således, at ørredynglen kan finde skjul og føde. Vi ønsker at forbedre vandløbet yderligere således, at det kan fungere som gyde- og opvækstvandløb for ørreder med god økologisk tilstand.

Projektets Lokalitet:

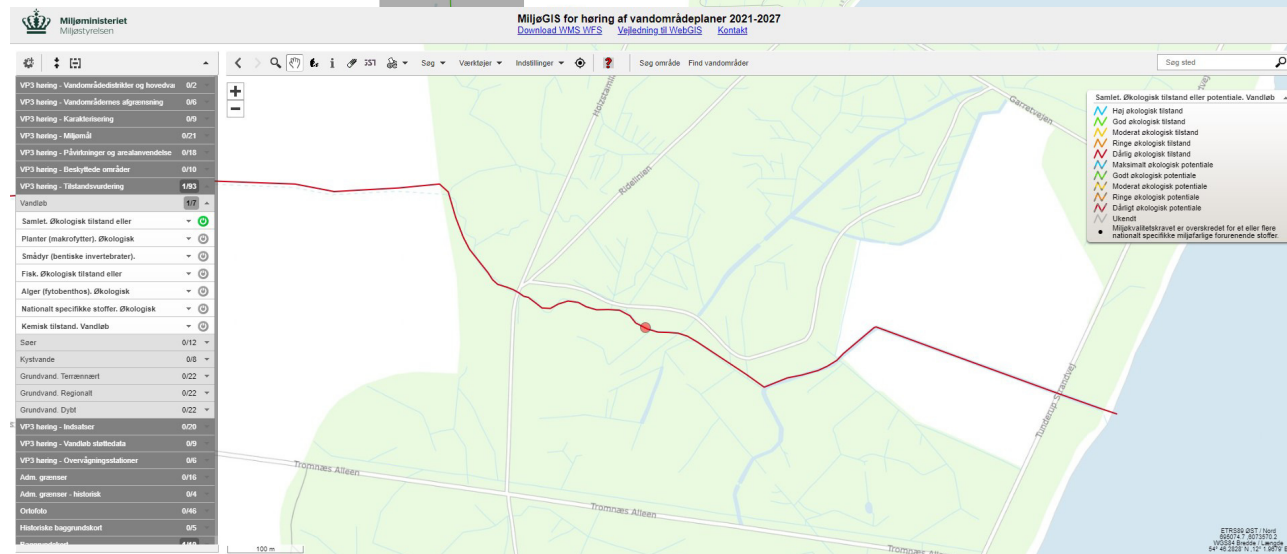
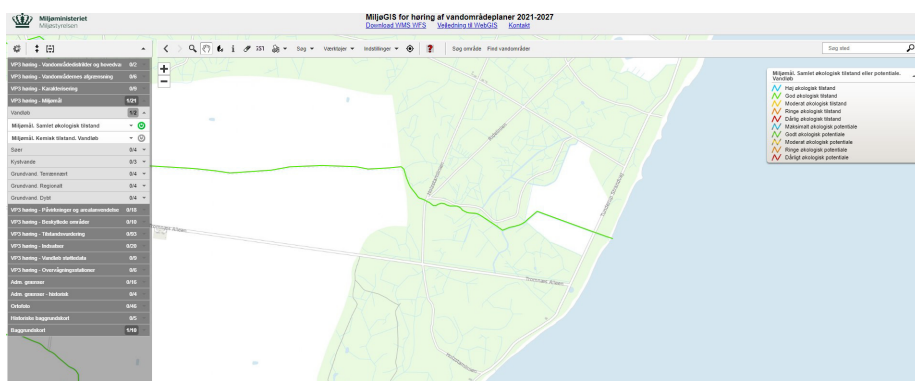
Askehavenløbet var tidligere et B3-målsat vandløb, jævnfør regulativ af 1993.

8.2 Målsætningen for vandløbet

Askehavenløbet, strækning 1 samt Askehavenløbet, strækning 2, er i henhold til den godkendte recipientkvalitetsplan af 1985 målsat som C, afledning af vand. I "Forslag til REGIONPLANTILLÆG", juni 1992 er målsætningen for Askehavenløbet, strækning 1, station 5657 - 6749 fra Teglskov til Østersøen dog sat til B3-vandløb. Der er taget udgangspunkt heri ved regulativudarbejdelsen.

Med implementering af Vandrammedirektivet skal Askehavenløbet efter 2027 opfylde miljømålet god økologisk tilstand.

Ifølge Miljøstyrelsens optegnelser er dette endnu ikke opnået, idet der i den seneste optegnelse for vandløbet noteres, at der er ringe økologisk tilstand.

Askehavenløbets totale længde er omtrent 6.750 m langt, hvoraf 2.640 m er rørlagt.

Vandløbet har et samlet opland på 6,96 km². Jævnfør vandløbsregulativet har Askehavenløbet en vintermedianmaksimum vandføring på 60 l/s/km² og en vintermiddel vandføring på 10 l/s/km².

På projektstrækningen (st. 5663-6460) løber Askehavenløbet i Teglskoven, tilhørende Corselitze Gods, inden vandløbet har sin udmunding i Østersøen.

Der er ringe variation i vandløbet udover en smule nedfaldne grene, kviste, enkelte skjulesten, samt en større samling gydebanks, der blev udlagt under et projekt i 2018, hvor blandt andet vi udlagde og tilrettede gydebanksene i samarbejde med Guldborgsund Kommune.

Det har dog vist sig, vi ikke var kloge nok dengang, hvorfor der nu mangler variation til den store mængde yngel, der klækker i gydebanksene, der hvert år bliver brugt i Askehavenløbet.

Bundbredden varierer mellem 1-2 meter, og der er ikke grødevækst på projektstrækningen, grundet skyggevirksomhed fra træerne i skoven.

Den faktiske bundbredde står i skærende kontrast til vedligeholdelsen beskrevet i regulativet for den pågældende strækning.

3. VANDLØBETS DIMENSIONER

Vandløbsmyndigheden har besluttet, at Askehavenløbet's vedligeholdelse på strækning 1 skal ske på basis af en fastlagt teoretisk skikkelse, mens Askehavenløbet's vedligeholdelse på strækning 2 (rørlagt) skal ske på basis af fastlagt geometrisk skikkelse.

8.3 Hensigten med vedligeholdelsen

Vandløbsmyndigheden har besluttet, at vedligeholdelsen af strækning 1 skal udføres således, at vandløbets fysiske tilstand er i overensstemmelse med en B3-målsætning.

Ved vandløbets vedligeholdelse forstås de fysiske indgreb, der foretages i vandløbet for at sikre den fastlagte vandføringsevne.

Hvilket udmønter sig i følgende strømrendebredder i vandløbet i forbindelse med vedligeholdelsen.

Grøden skæres i den nedenfor angivne strømrendebredde, og skal så vidt muligt skæres i bund.

Station	Strømrendebredde
m	cm
1077 - 4263	20 - 40
5652 - 6716	20 - 40

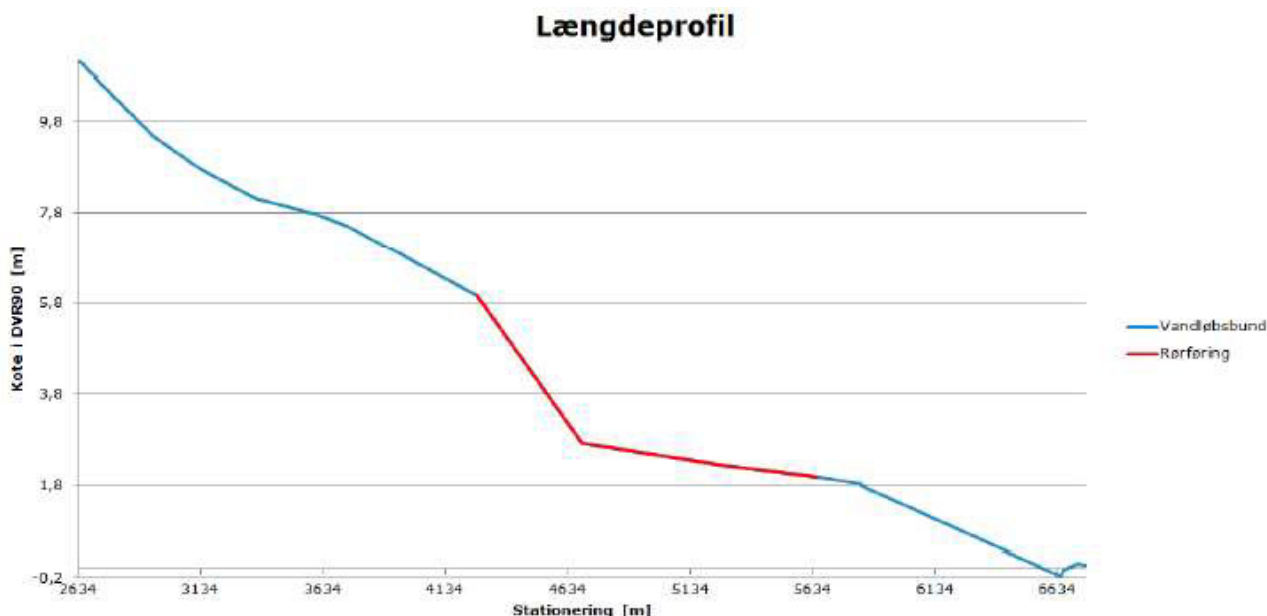
Arbejdet udføres manuelt, enten som håndarbejde med le eller med motoriserede håndredskaber. Kan arbejdet ikke udføres manuelt af sikkerhedsmæssige årsager, kan det udføres med maskine.

På projektstrækningen (st. 5663-6460) er faldforholdene gode, jævnfør nedenstående tabel, hvor det fremgår, at faldet på projektstrækningen er op til 2,7 %.

Station m	Vandløbs bundkote/afsats- kote / brønd ind- /udløbskote cm DNN	Bundbredde/af- satsbredde eller rørdimension cm	Fald ‰	Anlæg	Anmærkning
3724	743/758		x		
3725	743	x	x	x	Rørindløb
		Ø100	0		
3733	743	x	x	x	Rørudløb
3734	743/758		x		
			2,5		
4239	617/632	30/120	x	1	
			2,9		
4263	610/625		x	x	Styrt
4263	551		0		Sandfang
4265	587	x	x		Rørindløb
			7,5		
4694	264	Ø80	x		1,25 m brønd
			0,8		
5277	215	x	x		1,25 m brønd
		Ø90	0,7		
5652	190	x	x	x	Rørudløb
5663	190/205		x		
		30/120	0,7	1	
5827	179/194		x		
5828	174	x	x	x	Brøindløb
		130	0		
5834	171	x	x	x	Brøudløb
5835	180/195	30/120	x		
			2,7		
6460	14/29	30/120	x	1	
			0,6		
6650	3/18	30/120	x	x	

0667

Kigger vi lidt nærmere på opmålingen af projektstrækningen, foretaget i 2017, kan vi se et gennemsnitligt fald på projektstrækningen på 2,2 ‰ $(1,9-0,14)*1000/797 = 2,2 ‰$.

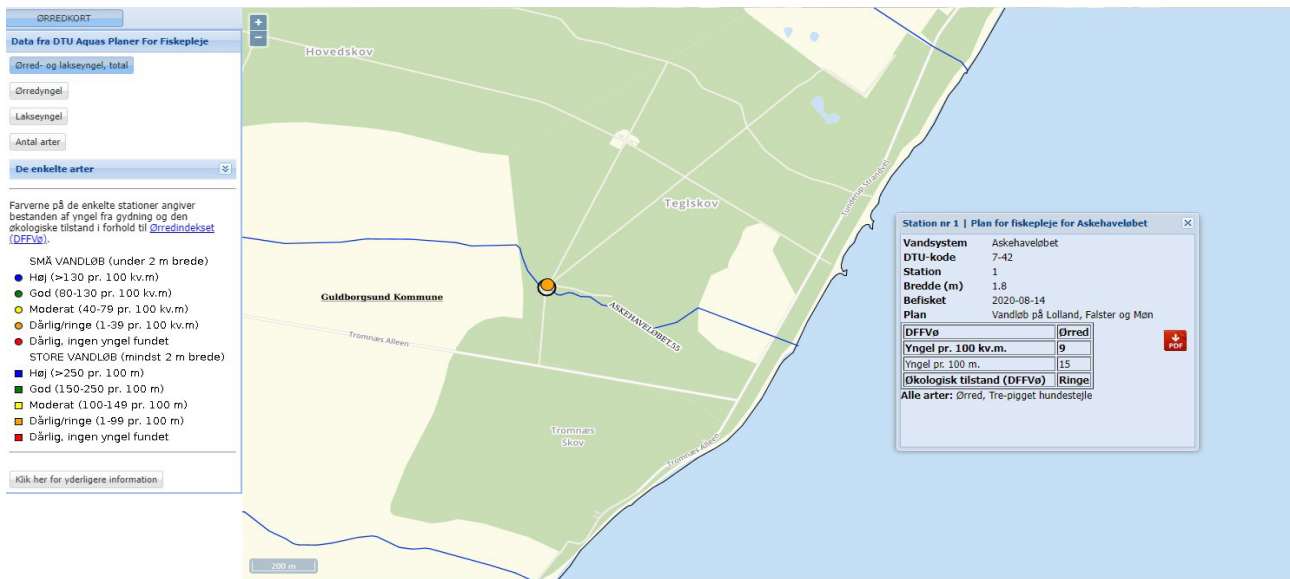
Der er en del gydesubstrat på projektstrækningen, og der er observeret stor gydeaktivitet i Askehavenløbet i en lang årrække. Der udsættes ikke ørreder, hverken yngel eller mundingssmolt.

07-42
Korselitse Bæk
(Askehavenløbet)
(1-2)

Udspringer nordvest for Askehave og løber igennem denne inden vandløbet bliver rørlagt på en 1 km strækning under marken ved Korselitse. Det frie løb har stedvist fine fysiske forhold, men er desværre sommerudtørrende. I Teglskov løber vandet igen frit med gode sving, gruset og stenet bund samt skjul i form af grene og træ-rødder. I modsætning til forrige undersøgelse blev her nu konstateret lidt ørredyngel, men bemærkelsesværdigt få i betragtning af de fysiske forhold. På de nederste 300 meter inden udløbet i Østersøen bliver vandløbet kanaliseret med blød og leret bund.
Lgd.: 1 km, br.: 1,7 m, dybde: 5-25cm.
Ingen udsætning.

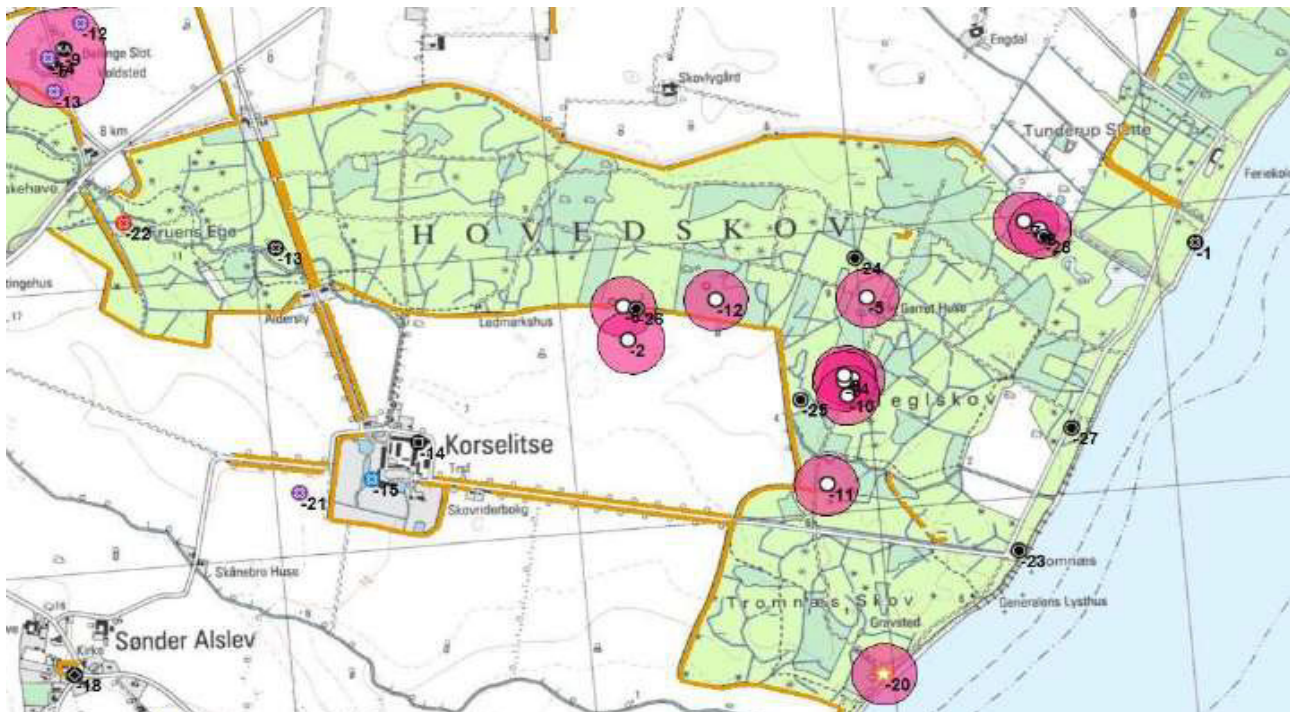
Som det fremgår af ovenstående undersøgelse fra "Plan for fiskepleje i vandløb på Lolland, Falster og Møn, Distrikt 7, vandsystem 09-56, Distrikt 8, vandsystem 01-49", af Peter Geertz-Hansen, af Askehavenløbet i 2020, hvor DTU Aqua undersøgte fiskebestanden, var vandløbet desværre delvist sommerudtørret, men man fandt dog en mindre bestand af yngel på projektstrækningen.

Ikke nok til god økologisk tilstand på F-ørred indekset, men dog nok til at kunne konstatere ringe tætheder, hvilket er én af årsagerne til, vi yderligere ønsker at restaurere strækningen, netop da gydeaktiviteten er stor på projektstrækningen.

I de følgende to år, i 2021 og i 2022 blev Askehaveløbet undersøgt af en rådgiver fra Limno Consult, som kunne konstatere, at ynglen i 2021 trak ud i Østersøen under sommeren, mens ynglen i 2022 ikke gjorde dette. Bemærkelsesværdigt og uden et egentligt mønster.

Der er i nærheden af projektområdet registreret 17 gravehøje, hvoraf 11 er fredede, som angivet nedenfor. Dette vil ikke have betydning for projektet, men nævnes her for god ordens skyld.

Oversigt over placering af fredede fortidsminder angivet som hvidt punkt med 100 meters omkringliggende bufferzone.

Beskrivelse af projektforslaget.

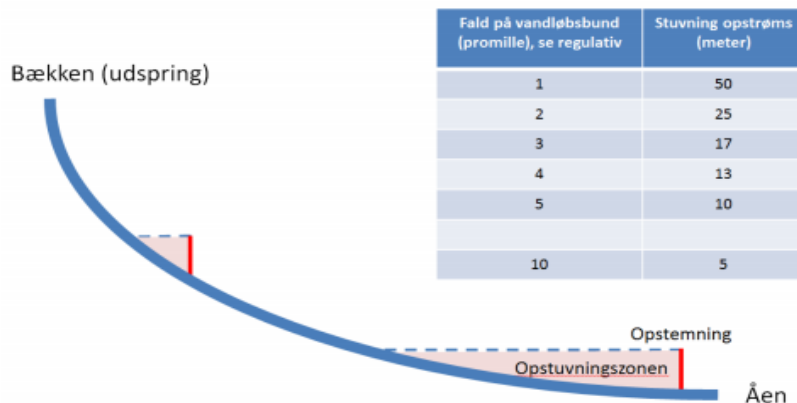
Projektforslaget indebærer følgende ændringer i Askehavenløbet.

På projektstrækningen er der både behov for gydesubstrat og der er behov for udlægning af primært skjulesten og sporadisk sten til sikring af brink.

Samtidig er det formålstjenstligt at udlægge dødt ved således, at den ørredyngel, der skal overleve på strækningen til smolt-stadiet (1 år), har yderligere skjul at leve i og søge føde ved.

Der anlægges i første omgang 3 gydebanker á 5 meters længde på den ca. 800 meter lange strækning, i alt 6 m³.

Gydebankerne består af gydesubstrat, der lægges i et tæppe på ca. 20 cm. Gydesubstratet består af 15% singels (ø 32-80 mm) og 85% nøddesten (ø 16-32mm).

Figur 7
Beregning af opstuvningszonens længde i vandløb med forskelligt fald på vandløbets bund. Effekten af opstuvning er længst i vandløb med ringe fald. Tabellen viser opstuvningszonens længde ved en opstuvning på 5 cm. Opstuvningszonen vil være dobbelt så lang, hvis man laver en opstuvning på 10 cm.

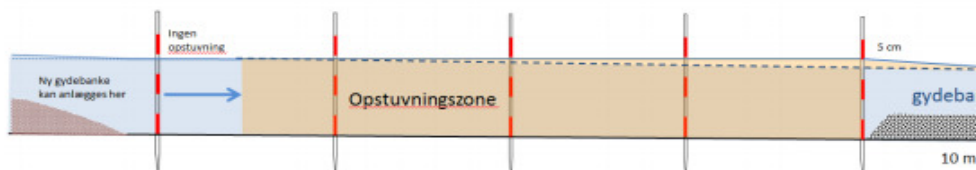
Gydebankerne vil blive udlagt ifølge vejledningen fra DTU Aqua: "Sådan laver man en gydebanke", se: <https://vimeo.com/110116920>.

Udlægningen vil blive kontrolleret vha. "stokkemethoden" på udvalgte gydebanker således, at det er fuldt gennemsigtigt, at hver gydebanke højst vil stuve vandstanden 5 cm ved gydebankens begyndelse (opstrøms) og at opstuvningszonen maksimalt vil være 25 meter (5 cm ved gydebankens begyndelse, 2½ cm opstuvning 12½ meter opstrøms, og udlignet ca. 25 meter opstrøms).

Figur 8

En landmålerstok med afsatte mærker for den ønskede vandstand er et simpelt og godt redskab til at sikre sig, at vandstanden holdes på det ønskede niveau.

Her er der sat en plastikstrip ved vandstanden inden restaureringen og en anden strip 5 cm over, som markerer den aftalte opstuvning ved en gydebanke.

Figur 9

Principskitse for, hvordan man vha. landmålerstokke med markeringer af vandstandsforholdene kan sikre sig, at man ikke påvirker opstrøms beliggende områder, når man udlægger en eller flere gydebanker.

Mellem gydebankerne udlægges der spredte større sten (300-700 mm) på strækningen. Disse sten skal primært fungere som skjulesten for fisk og smådyr, men skal også bidrage til at forøge vandhastigheden og sikre brinken mod nedskridning.

Der udlægges 1-2 sten pr. løbende meter bred, i alt ca. 40 m³.

De største sten, Ø 5-700 mm, udlægges langs kanten således, at brinken og skråningsanlægget sikres mod nedskridning.

Desuden udlægges sten, Ø 300-500 mm i strømrønden, hvilket vil forøge den fysiske variation og sikre skjul for ørreder, samt levesteder for invertebrater.

Udlægning af skjulesten påvirker ikke vandløbets vandafledningsevne jf. anbefalinger fra DTU Aqua.

Note til udlægning af sten i vandløb:

Udlægning af skjulesten og sten til brinksikring vil bidrage til at overbrede vandløbsstrækninger indsnævres således at vandhastigheden nær bunden øges. Dette vil bidrage til at holde vandløbet fri for sand og fine sedimenter.

Efter udlægning af groft materiale vil vandløbets selvrensende evne være væsentligt forbedret. Det vurderes at tiltaget på sigt vil føre til en forbedring af afvandingsforholdene, da behovet for oprensninger reduceres.

Skjulestenene vil skabe varierede strømningsmønstre og bidrage til at holde gruset fri for sand. Erfaringsmæssigt medfører udlægning af skjulesten ikke vandspejlshævninger, da stenene fylder en relativt lille del af det vandførende tværsnit og der i øvrigt hurtigt vil erodere dybere strømrønder rundt om stenene, så det vandførende tværsnit bevares. Trods dette vil der være en risiko for at stenene kan samle grene mv., der driver med strømmen, og dermed potentielt give anledning til lokale vandspejlshævninger, der dog ofte vil være af kortere varighed og mest udprægede ved lave vandføringer.

Udover gydegrus og sten til skjul og brinksikring, vil vi udlægge dødt ved i vandløbet, idet netop dødt ved er uovertruffent for den spæde yngel at søge føde og skjule sig i, hvilket blandt andet har vist sig utallige gange under elektrofiskeri til bestemmelse af bestandsstørrelser.

Her ser man ofte en stor koncentration af yngel i dødt ved.

Vi vil på denne delstrækning 1 udlægge dødt ved efter de forhold, der gør sig gældende. Det vil sige ud fra erfarings- og forholdsmæssige hensyn tilgodese både vandløbets evne til at aflede vand og samtidig tilgodese de miljømæssige fordele ved udlægning af dødt ved.

Det døde ved fastgøres som udgangspunkt til brinken efter tre forskellige metoder, der alle tager udgangspunkt i de faktiske forhold og hensyntagen til det praktisk mulige.

Det drejer sig om fastgørelse af grene og kviste vha. pæle (à la faskin-teknikken, hvilket er den metode, vi har størst erfaring og succes med, idet vi bruger gaffelgrene til at fastgøre grene og stammer med), fastgørelse af større grene og stammer med kæde fra brinken, og endelig delvis overskæring af stammer, hvorved kronerne kommer til at ligge i vandløbet.

Der vil naturligvis blive taget hensyn til størrelsen af vandløbet og skulle udlægningen af dødt ved ikke have den effekt, vi forventer, eller der på anden vis viser sig at være udfordringer fremadrettet, kan det døde ved fjernes.

Økonomi

Projektet kan kun realiseres, hvis der er finansiering via Gruspuljen. Gruspuljen afholder alle udgifter i forbindelse med indkøb af materialer til projektet. Indkøb af ca. 6 kubikmeter gydesubstrat inkl. levering til en samlet værdi af ca. 4.000.- kr (ekskl. moms).

Indkøb af ca. 40 kubikmeter skjulesten inkl. levering til en samlet værdi af ca. 21.000.- kr (ekskl. moms). Pris i alt for projektet, beløber sig til 25.000.- kr (ekskl. moms).

Udlægningen vil ske ved hjælp af engagement fra "de frivillige" fra Lystfiskeriforeningen for Nykøbing Falster og Omegn, og Den sjællandske Grusbande.

Det vil i den forbindelse være ønskeligt, hvis Guldborgsund Kommune vil hjælpe med til at lægge gydegruset ned i vandløbet, samt deltage med maskinkraft til fordeling af skjulesten langs vandløbet således, at de frivillige derefter kan rette gydegruset til og lægge skjulesten til rette.

Forhåndstilladelse fra Lodsejer.

Vi har haft en fin dialog med lodsejeren og vi har desuden haft en god snak med Guldborgsund Kommune.

Begge parter ser positivt på projektet, ikke mindst på baggrund af det lokale frivillige initiativ, samt det faktum, at der er blevet registreret stor gydeaktivitet på strækningen.

Tidshorisont

På vegne af Lystfiskeriforeningen for Nykøbing Falster og Omegn, og Grusbanden, vil vi gerne have udført projektet i sensommeren 2023.

I denne periode er der normalt tørt og forholdene for at færdes med maskiner/trillebører er normalt gode.

Samtidigt er det også vigtigt at projektet udføres inden der er optræk af gydende havørreder.

Med venlig hilsen,

**Lystfiskeriforeningen for Nykøbing
Falster og Omegn.**

v/formand
Allan Hansen
Hjortebjerg 16
4800 Nykøbing F
tlf. 29 85 38 52
E-mail: nidkaer@gmail.com

**Den sjællandske Grusbande,
Vand- og fiskepleje,**

v/bandedeleder.
Rune Hylby,
Kvarmløsevej 28,
4340 Tølløse,
tlf. 25364280,
mail: runehylby@gmail.com.